Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

27. marts 2025 *

»Traktatbrud – rensning af byspildevand – direktiv 91/271/EØF – artikel 4, 5 og 10 – forurening af følsomme områder – rensningsanlæg for byspildevand – Domstolens dom, der fastslår et traktatbrud – undladelse af gennemførelse – artikel 260, stk. 2, TEUF – økonomiske sanktioner – tvangsbøder – fast beløb«

I sag C-515/23,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF, anlagt den 10. august 2023,

Europa-Kommissionen ved G. Gattinara og E. Sanfrutos Cano, som befuldmægtigede,

sagsøger,

mod

Den Italienske Republik ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocati dello Stato M. Di Benedetto, M. Russo og F. Severi,

sagsøgt,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Kumin, formanden for Første Afdeling, F. Biltgen (refererende dommer), og dommer I. Ziemele,

generaladvokat: T. Ćapeta

justitssekretær: fuldmægtig G. Chiapponi,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. november 2024,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

* Processprog: italiensk.

Dom

1 Europa-Kommissionen har i stævningen nedlagt følgende påstande:

– Det fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 260, stk. 1, TEUF, idet den ikke har truffet alle foranstaltninger, der er nødvendige til opfyldelse af dom af 10. april 2014, Kommissionen mod Italien (C-85/13, herefter »dommen i sag C-85/13«, EU:C:2014:251).

– Den Italienske Republik tilpligtes at betale Kommissionen daglige tvangsbøder på 122 760 EUR, med fradrag af en eventuel nedsættelse i medfør af den foreslåede formel for nedsættelse, for hver dags forsinkelse med opfyldelsen af dommen i sag C-85/13 regnet fra afsigelsen af dommen i nærværende sag og indtil den dag, hvor dommen i sag C-85/13 er opfyldt.

– Den Italienske Republik tilpligtes at betale Kommissionen et fast dagligt beløb på 13 640 EUR, med fradrag af en eventuel nedsættelse i medfør af den foreslåede formel for nedsættelse, med et samlet mindstebeløb på 9 548 000 EUR, fra datoen for afsigelsen af dommen i sag C-85/13, indtil den dato, hvor der afsiges dom i nærværende sag, eller indtil den dato, hvor dommen i sag C-85/13 er opfyldt, såfremt denne opfyldelsesdato indtræder tidligere end datoen for afsigelsen af dommen i nærværende sag.

– Den Italienske Republik tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Retsforskrifter

2 Artikel 1 i Rådets direktiv 91/271/EØF af 21. maj 1991 om rensning af byspildevand (EFT 1991, L 135, s. 40), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1137/2008 af 22. oktober 2008 (EUT 2008, L 311, s. 1) (herefter »direktiv 91/271«), bestemmer:

»Dette direktiv vedrører opsamling, rensning og udledning af byspildevand samt rensning og udledning af spildevand fra visse industrisektorer.

Formålet med direktivet er at beskytte miljøet mod negative påvirkninger fra ovennævnte spildevandsudledninger.«

3 Direktivets artikel 2 har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

1) »[b]yspildevand« husspildevand eller en blanding af husspildevand og industrispildevand og/eller regnvand fra befæstede arealer

2) »[h]usspildevand« spildevand fra boligområder og serviceerhverv, som hovedsagelig stammer fra det menneskelige stofskifte og fra husholdninger

[...]

4) »[b]yområde« et område, hvor befolkningen og/eller de økonomiske aktiviteter er tilstrækkelig koncentreret til, at byspildevand kan opsamles og ledes til et rensningsanlæg for byspildevand eller et endeligt udledningssted

5) »[k]loaknet« et system af rørledninger, der opsamler og transporterer byspildevand

6) »1 PE (personækvivalent)« den mængde organisk stof, der kan nedbrydes biologisk med et fem-døgns biokemisk iltforbrug (BOD5) på 60 g ilt pr. dag

[...]

8) »[s]ekundær rensning« rensning af byspildevand ved en proces, som almindeligvis består af biologisk rensning efterfulgt af en sekundær sedimentation, eller ved en anden proces, som indebærer overholdelse af kravene i tabel 1 i bilag I

9) »[p]assende rensning« rensning af byspildevand ved en sådan proces og/eller et sådant bortskaffelsessystem, at vandrecipienten efter udledningen af spildevandet kan opfylde de relevante kvalitetsmålsætninger og de relevante bestemmelser i dette og andre EF-direktiver.

[...]«

4 Nævnte direktivs artikel 3 foreskriver:

»1. Medlemsstaterne skal sikre, at alle byområder bliver forsynet med kloaknet til opsamling af byspildevand

– senest den 31. december 2000 for byområder med over 15 000 personækvivalenter (PE)[…]

og

– senest den 31. december 2005 for byområder med mellem 2 000 og 1 5000 PE.

For så vidt angår byspildevand, som udledes til vandrecipienter, der betragtes som »følsomme områder« som defineret i artikel 5, skal medlemsstaterne sikre, at der etableres kloaknet senest den 31. december 1998 for byområder med over 10 000 PE.

Hvor det ikke er velbegrundet at etablere et kloaknet, enten fordi det ikke vil gavne miljøet, eller fordi det vil medføre urimelige udgifter, anvendes der individuelle systemer eller andre egnede systemer, som sikrer samme miljøbeskyttelsesniveau.

2. De i stk. 1 omhandlede kloaknet skal opfylde kravene i bilag I, litra A. [...]«

5 Samme direktivs artikel 4 har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne skal sikre, at byspildevand, der tilledes kloaknet, før udledningen underkastes sekundær rensning eller en tilsvarende rensning efter følgende plan:

– senest den 31. december 2000 for så vidt angår samtlige udledninger fra byområder med over 15 000 PE[…]

– senest den 31. december 2005 for så vidt angår samtlige udledninger fra byområder med mellem 10 000 og 15 000 PE[…]

– senest den 31. december 2005 for så vidt angår udledninger til ferskvand og flodmundinger fra byområder med mellem 2 000 og 10 000 PE.

[...]

3. De i stk. 1 og 2 omhandlede udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand skal opfylde de relevante krav i bilag I, litra B. [...]

[...]«

6 Artikel 5, stk. 1-5, i direktiv 91/271 foreskriver:

»1. Medlemsstaterne skal med henblik på anvendelsen af stk. 2 senest den 31. december 1993 kortlægge følsomme områder efter de kriterier, som er fastlagt i bilag II.

2. Medlemsstaterne sørger for, at byspildevand, der tilledes kloaknet, senest den 31. december 1998 renses mere vidtgående end beskrevet i artikel 4, før det udledes til følsomme områder, for så vidt angår alle udledninger fra byområder med over 10 000 PE.

3. De i stk. 2 omhandlede udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand skal opfylde de relevante krav i bilag I, litra B. [...]

4. Som alternativ behøver de krav til de enkelte anlæg, der er fastsat i stk. 2 og 3, ikke anvendes i følsomme områder, hvor det kan dokumenteres, at den procentvise nedbringelse af forurenende stoffer i den samlede mængde spildevand, der udledes til rensningsanlæg i det pågældende område, er mindst 75% for total phosphor og mindst 75% for total kvælstof.

5. Stk. 2, 3 og 4 gælder for udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand, der ligger i følsomme områders relevante afstrømningsområder, og som bidrager til forureningen af disse områder.

[...]«

7 Dette direktivs artikel 10 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne skal sikre, at de rensningsanlæg for byspildevand, der bygges for at efterkomme kravene i artikel 4, 5, 6 og 7, projekteres, opføres, drives og vedligeholdes således, at de har tilstrækkelig funktionsduelighed under alle normale lokale vejrforhold. Ved projekteringen af anlæggene skal der tages hensyn til sæsonbestemte svingninger i spildevandsmængden.«

8 Bilag I til det nævnte direktiv med overskriften »Krav gældende for byspildevand« har følgende ordlyd:

»A. Kloaknet

Ved anlæggelsen af kloaknet skal der tages hensyn til kravene til spildevandsrensning.

Kloaknet skal projekteres, etableres og vedligeholdes i overensstemmelse med den mest avancerede tekniske viden – dog uden at det medfører urimelige udgifter – navnlig med hensyn til:

– mængden af byspildevand og dets beskaffenhed[…]

– forebyggelse af lækager[…]

– begrænsning af forureningen af vandrecipienter som følge af overløb efter voldsomt uvejr.

B. Udledning fra rensningsanlæg for byspildevand til vandrecipienter [...]

1. Rensningsanlæg skal projekteres eller ændres således, at der kan udtages repræsentative prøver af det tilledte spildevand og af det rensede spildevand, før det udledes til vandrecipienten.

2. Udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand, der skal renses i henhold til direktivets artikel 4 og 5, skal opfylde de i tabel 1 anførte krav.

3. Udledninger fra rensningsanlæg for byspildevand til følsomme områder, som er udsat for eutrofiering, som kortlagt i henhold til bilag II, litra A, underlitra a), skal herudover opfylde de i tabel 2 i dette bilag anførte krav.

4. Der skal stilles strengere krav end de i tabel 1 og/eller 2 anførte, hvis det er nødvendigt for at sikre, at kravene i andre relevante direktiver til vandrecipienterne kan opfyldes.

5. Udledningsstederne for byspildevand skal i videst muligt omfang vælges således, at vandrecipienten påvirkes mindst muligt.

[...]«

Dommen i sag C-85/13

9 Ved dommen i sag C-85/13 fastslog Domstolen, at Den Italienske Republik havde tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 3 og/eller artikel 4 og/eller artikel 5 samt artikel 10 i direktiv 91/271, idet den ikke havde vedtaget de nødvendige bestemmelser for at sikre, at:

– byområderne Melegnano, Mortara, Olona Nord, Olona Syd, Robecco sul Naviglio, San Giuliano Milanese Øst, Trezzano sul Naviglio og Vigevano (Lombardiet) med over 10 000 PE, og som udleder byspildevand til vandrecipienter, der betragtes som »følsomme områder« som omhandlet i artikel 5, stk. 1, i direktiv 91/271, er forsynet med kloaknet til opsamling af byspildevand i overensstemmelse med dette direktivs artikel 3

– byspildevand, der tilledes kloaknet, før udledningen underkastes sekundær rensning eller en tilsvarende rensning i overensstemmelse med artikel 4 i direktiv 91/271 i byområderne Pescasseroli (Abruzzi), Cormons, Gradisca d'Isonzo, Grado (Friuli-Venezia Giulia), Broni, Calco, Casteggio, Melegnano, Mortara, Orzinuovi, Rozzano, Trezzano sul Naviglio, Valle San Martino, Vigevano (Lombardiet), Pesaro, Urbino (Marches), Alta Val Susa (Piemonte), Nuoro (Sardinien), Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini (Sicilien), Courmayeur (Valle d'Aosta) og Thiene (Veneto) med over 10 000 PE

– byspildevand, der i byområderne Pescasseroli (Abruzzi), Aviano Capoluogo, Cividale del Friuli, Codroipo/Sedegliano/Flaibano, Cormons, Gradisca d'Isonzo, Grado, Latisana Capoluogo, Pordenone/Porcia/Roveredo/Cordenons, Sacile, Udine (Friuli-Venezia Giulia), Frosinone (Lazio), Francavilla Fontana, Trinitapoli (Apulia), Dorgali, Nuoro, ZIR Villacidro (Sardinien) samt Castellammare del Golfo I, Cinisi, Partinico, Terrasini og Trappeto (Sicilien) med over 10 000 PE, og som til vandrecipienter, der betragtes som »følsomme områder« som omhandlet i direktiv 91/271 udleder byspildevand, der tilledes kloaknet, renses mere vidtgående, før det udledes, end ved en sekundær rensning eller en tilsvarende rensning i overensstemmelse med nævnte direktivs artikel 5, og at

– de rensningsanlæg for byspildevand, der bygges for at efterkomme kravene i artikel 4, 5, 6 og 7 i direktiv 91/271, projekteres, opføres, drives og vedligeholdes således, at de har tilstrækkelig funktionsduelighed under alle normale lokale vejrforhold, og for at rensningsanlæggene projekteres således, at der tages hensyn til sæsonbestemte svingninger i spildevandsmængden i byområderne Pescasseroli (Abruzzi), Aviano Capoluogo, Cividale del Friuli, Codroipo/Sedegliano/Flaibano, Cormons, Gradisca Isonzo, Grado, Latisana Capoluogo, Pordenone/Porcia/Roveredo/Cordenons, Sacile, Udine (Friuli-Venezia Giulia), Frosinone (Lazio), Broni, Calco, Casteggio, Melegnano, Mortara, Orzinuovi, Rozzano, Trezzano sul Naviglio, Valle San Martino, Vigevano (Lombardiet), Pesaro, Urbino (Marche), Alta Val Susa (Piemonte), Francavilla Fontana, Trinitapoli (Apulia), Dorgali, Nuoro, ZIR Villacidro (Sardinien), Castellammare del Golfo I, Cinisi, Partinico, Terrasini, Trappeto (Sicilien), Courmayeur (Valle d'Aosta) og Thiene (Veneto).

Den administrative procedure og retsforhandlingerne for Domstolen

10 Med henblik på at kontrollere opfyldelsen af dommen i sag C-85/13 anmodede Kommissionen ved skrivelse af 12. maj 2014 Den Italienske Republik om oplysninger vedrørende de foranstaltninger, der var truffet med henblik herpå. Den 15. januar og den 15. oktober 2015 samt den 31. januar 2017 opfordrede denne institution medlemsstaten til at fremlægge ajourførte oplysninger om de fremskridt, der var gjort med hensyn til at bringe de byområder, der var omfattet af den nævnte dom, i overensstemmelse hermed, og fremlagde sin egen vurdering af situationen i de byområder, som ifølge de italienske myndigheders erklæringer opfyldte dommen.

11 Ved skrivelser af 15. og 25. juli 2014, af 20. februar, 19. marts, 22. september og 23. november 2015, af 2. marts, 23. september og 30. september 2016, af 12. januar, 27. februar, 24. maj og 27. juli 2017 og af 18. januar 2018 tilstillede Den Italienske Republik Kommissionen oplysninger om de vedtagne foranstaltninger og deres gennemførelse.

12 Idet Kommissionen var af den opfattelse, at Den Italienske Republik kun delvist havde efterkommet dommen i sag C-85/13, tilsendte den den 18. maj 2018 Den Italienske Republik en åbningsskrivelse i henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF vedrørende 14 af de byområder, der var omfattet af dommen, og som stadig ikke opfyldte kravene i direktiv 91/271, og opfordrede medlemsstaten til at fremsætte sine bemærkninger inden for en frist på to måneder fra modtagelsen af denne skrivelse.

13 Den Italienske Republik besvarede åbningsskrivelsen ved skrivelse af 12. juli 2018. Efterfølgende tilstillede medlemsstaten Kommissionen flere meddelelser og notater, der bl.a. indeholdt halvårlige ajourføringer af status med hensyn til opfyldelsen af dommen i sag C-85/13.

14 Idet Kommissionen på baggrund af de fremlagte oplysninger fandt, at Den Italienske Republik endnu ikke fuldt ud havde opfyldt dommen i sag C-85/13, henset til den vedvarende situation, hvor fem byområder, der var omfattet af dommen, nemlig Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini, Trappeto (Sicilien) og Courmayeur (Valle d'Aosta), ikke var i overensstemmelse med denne dom ni år efter afsigelsen af nævnte dom og mere end tyve år efter udløbet af de frister for overholdelse, der er fastsat i artikel 4 og 5 i direktiv 91/271, besluttede den at anlægge nærværende sag.

Om søgsmålet

Om traktatbruddet

Parternes argumenter

15 Kommissionen har foreholdt Den Italienske Republik, at den ikke har truffet alle de foranstaltninger, der er nødvendige for at opfylde dommen i sag C-85/13, idet de forpligtelser, der følger af artikel 4, 5 og 10 i direktiv 91/271, ved udløbet af den frist, der var fastsat i åbningsskrivelsen, dvs. den 18. juli 2018, men ligeledes den 30. juni 2023, som var datoen for den seneste af medlemsstaten til Kommissionen fremsendte statusajourføring for opfyldelsen af denne dom, i de fem byområder, der er omfattet af nærværende søgsmål, nemlig Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini, Trappeto (Sicilien) og Courmayeur (Valle d'Aosta) med over 10 000 PE, endnu ikke var blevet overholdt.

16 Kommissionen har for det første gjort gældende, at det fremgår af bedømmelsen af Den Italienske Republiks svar på åbningsskrivelsen, at denne medlemsstat på den dato, der er relevant for den foreliggende sag, nemlig den 18. juli 2018, endnu ikke havde truffet alle de nødvendige foranstaltninger for at sikre sig, at byspildevand, der tilledes kloaknet, i fire af de fem byområder, der er omfattet af dette søgsmål, nemlig Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini og Courmayeur, med over 10 000 PE før udledningen underkastes sekundær rensning eller en tilsvarende rensning i overensstemmelse med artikel 4 i direktiv 91/271. I øvrigt medgav de italienske myndigheder under den administrative procedure, at der fortsat forelå en tilsidesættelse af denne artikel.

17 Kommissionen har for det andet, henset til Den Italienske Republiks svar på åbningsskrivelsen, gjort gældende, at denne medlemsstat på den i foregående præmis nævnte dato endnu ikke havde truffet alle de nødvendige foranstaltninger for at sikre sig, at i fire af de fem af dette søgsmål omhandlede byområder, nemlig Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini og Trappeto med over 10 000 PE, som udleder spildevand til vandrecipienter, der betegnes som »følsomme områder«, skal byspildevand, der tilledes kloaknet, før udledningen underkastes en mere vidtgående rensning end en sekundær rensning eller en tilsvarende rensning i overensstemmelse med artikel 5 i direktiv 91/271.

18 Hvad nærmere bestemt angår byområdet Trappeto har Kommissionen præciseret, at det fremgår af Den Italienske Republiks svar på åbningsskrivelsen og af de ajourføringer, som denne medlemsstat har fremlagt vedrørende status for opfyldelsen af dommen i sag C-85/13, at situationen i dette byområde på den dato, der er relevant for den foreliggende sag, dvs. den 18. juli 2018, stadig ikke var i overensstemmelse med artikel 5 i direktiv 91/271, hvilket de italienske myndigheder ligeledes bekræftede i den seneste ajourføring meddelt den 30. juni 2023.

19 Kommissionen har i denne forbindelse anført, at de italienske myndigheder inden for rammerne af den administrative procedure i den foreliggende sag anmeldte en mængde på 7 783 PE genereret af byområdet Trappeto, der er lavere end den, som de tidligere havde angivet i deres svar på den begrundede udtalelse i henhold til artikel 258 TEUF, og som Domstolen lagde til grund i dommen i sag C-85/13. De angav imidlertid ikke en klar og præcis begrundelse, der understøttes af konkrete forhold, der godtgør, at mængden er blevet reduceret. I denne henseende kan de oplysninger, som Den Italienske Republik har fremlagt som bilag til sit svarskrift til støtte for, at dette byområde har frembragt en mængde på 8 910 PE, ikke afhjælpe manglen på beviser for så vidt angår fortiden, men kan alene få virkning fra den dato, hvor de blev fremlagt, dvs. den 18. oktober 2023.

20 Eftersom spildevandet fra byområdet Trappeto udledes til et følsomt område, der besøges af et betydeligt antal turister, og idet der hersker tvivl om fortolkningen af de oplysninger, som de italienske myndigheder har fremlagt, har Kommissionen desuden foreslået, at en fortolkning af disse oplysninger, hvorefter dette byområde fortsat er underlagt de forpligtelser, der følger af artikel 5 i direktiv 91/271, foretrækkes. En sådan fortolkning ville nemlig være den eneste, der er i overensstemmelse med direktivets formål, som er at beskytte miljøet mod en forringelse som følge af udledning af spildevand.

21 Kommissionen har for det tredje anført, at en tilsidesættelse af artikel 4 eller 5 i direktiv 91/271 nødvendigvis indebærer en tilsidesættelse af direktivets artikel 10 (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, Kommissionen mod Italien (Ordning for opsamling og rensning af byspildevand), C-668/19, EU:C:2021:815, præmis 94-96). Henset til Den Italienske Republiks svar på åbningsskrivelsen og til denne medlemsstats fortsatte tilsidesættelse af de forpligtelser, der følger af dette direktivs artikel 4 og 5, må det fastslås, at den nævnte medlemsstat på den dato, der er relevant for denne sag, nemlig den 18. juli 2018, endnu ikke havde truffet alle de nødvendige foranstaltninger for at sikre sig, at i de fem byområder, der er omfattet af dette søgsmål, dvs. Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrasini, Trappeto og Courmayeur, var de rensningsanlæg for byspildevand, der blev bygget for at efterkomme kravene i nævnte direktivs artikel 4, 5, 6 og 7 i direktiv 91/271 projekteret, opført, drevet og vedligeholdt således, at der sikres tilstrækkelig ydeevne under normale lokale vejrforhold, og således at rensningsanlæggene for byspildevand blev projekteret på en sådan måde, at der tages hensyn til sæsonbestemte svingninger i spildevandsmængden, således som det kræves i samme direktivs artikel 10.

22 Kommissionen har heraf konkluderet, at Den Italienske Republik ikke fuldt ud har opfyldt dommen i sag C-85/13 og dermed har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF.

23 Den Italienske Republik har uden at bestride de faktiske omstændigheder, der er beskrevet i Kommissionens stævning, i første række henvist til de foranstaltninger, der er nødvendige for at bringe byområderne Castellammare del Golfo I, Cinisi og Terrasini i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af artikel 4, 5 og 10 i direktiv 91/271. Disse indgreb består dels i at udstyre byområdet Castellammare del Golfo I med et nyt underjordisk rensningsanlæg, dels i at tilpasse og styrke Contrada Ciacheas og Carinis fælles rensningsanlæg med henblik på rensning af spildevand fra byområderne Cinisi og Terrasini. Tidsplanen for færdiggørelsen af de nødvendige foranstaltninger i denne henseende, som er fremlagt i svarskriftet, fastsætter, at situationen i byområdet Castellammare del Golfo I vil bringes i overensstemmelse med dette direktiv i juli 2027, og tilsvarende med hensyn til byområderne Cinisi og Terrasini i marts 2027.

24 Hvad i anden række angår byområdet Trappeto har Den Italienske Republik gjort gældende, at klagepunktet om en tilsidesættelse af artikel 5 i direktiv 91/271 ikke kan antages til realitetsbehandling på grund af de ændringer i mængden, der er indtrådt efter datoen for afsigelsen af dommen i sag C-85/13.

25 Den Italienske Republik har i denne henseende anført, at dommen i sag C-85/13 og åbningsskrivelsen af 18. maj 2018 alene vedrørte byområder med over 10 000 PE, og at nærværende tvist derfor også er begrænset til disse byområder. Selv om de italienske myndigheder inden for rammerne af traktatbrudsproceduren i henhold til artikel 258 TEUF meddelte Kommissionen en mængde på over 10 000 PE for byområdet Trappeto, indeholder rapporten fra Assemblea Territoriale Idrica (regionalforsamlingen med ansvar for vand, Italien), der er vedlagt svarskriftet, en mængde på 8 910 PE for dette byområde beregnet efter en metode, der består i at udelukke tilførslen fra såkaldte »tyndt befolkede« områder og »isolerede grupperinger« fra beregningen af den mængde, som det nævnte byområde genererer. Det følger heraf, at samme byområde, hvis faktiske mængde er mindre end 10 000 PE, ikke længere er underlagt de forpligtelser i henhold til direktiv 91/271, der er tilsidesat ved det foreholdte traktatbrud.

26 Den Italienske Republik har tilføjet, at arbejdet med at udstyre byområdet Trappeto med et spildevandsrensningsanlæg, der kan sikre overholdelsen af de grænseværdier for tilledning, der er fastsat i artikel 4 og 5 i direktiv 91/271, er afsluttet, og at de statiske og teknisk-funktionelle prøver var ved at blive gennemført på datoen for indleveringen af svarskriftet. Som bilag til dette indlæg har medlemsstaten vedlagt de halvårlige stikprøveanalyser, der er foretaget mellem april og september 2023 som bevis for, at dette rensningsanlæg er velfungerende.

27 Hvad i tredje række angår byområdet Courmayeur har Den Italienske Republik præciseret, at dette skal anses for »ud fra et fysisk standpunkt« at være i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af artikel 4 og 10 i direktiv 91/271, senest den 31. december 2023. Medlemsstaten har desuden henvist til de oplysninger, som den allerede meddelte Kommissionen den 31. juli 2020 i forbindelse med den administrative procedure, og til de nye oplysninger, der er indeholdt i dens svarskrift, med henblik på at godtgøre, at den manglende overholdelse af de forpligtelser, der følger af direktivets artikel 4, ikke vedrører hele den mængde, der genereres af det nævnte byområde, dvs. 60 000 PE, men kun 37 200 PE, eftersom de resterende 22 800 PE allerede er blevet korrekt behandlet af de fælles rensningsanlæg i La Salle, der er en del af byområdet Courmayeur. Nævnte medlemsstat har tilføjet, at den ved afslutningen af byggearbejderne vedrørende de kloakafsnit, der skal lede det spildevand, som Courmayeur kommune udleder, til rensningsanlægget i La Salle, endnu skal tilsende Kommissionen attester for afslutningen af arbejdet og analysen af udledningerne med henblik på at påvise, at dette anlæg fungerer korrekt.

28 Kommissionen har i replikken for så vidt angår byområdet Courmayeur tilkendegivet i første omgang, at de oplysninger, som Den Italienske Republik har fremlagt i sit svarskrift, ikke er tilstrækkeligt pålidelige, henset til den fejlmargen, som de indeholder, i anden omgang, at disse oplysninger ikke kan påvirke den foreslåede reduktionsformel for beregningen af den daglige tvangsbøde, eftersom det er byområdets overensstemmelse i sin helhed, der er relevant med henblik herpå, og i tredje omgang, at de italienske myndigheder selv har anerkendt, at der er tale om oplysninger af variabel og ikke-endelig karakter.

29 Den Italienske Republik har i duplikken anført, at der er vedtaget nye foranstaltninger for at fremskynde opfyldelsen af dommen i sag C-85/13. Medlemsstaten har i denne forbindelse henvist til lovdekret nr. 181 af 9. december 2023, ophøjet til lov nr. 11 af 2. februar 2024 (GURI

nr. 31 af 7.2.2024), som supplerer den for denne gennemførelse ansvarlige enekommissærs beføjelser med hensyn til iværksættelse af tiltag på området for byspildevand. De således vedtagne bestemmelser giver et præcist svar på de væsentligste hindringer, som enekommissæren stod over for, og som forhalede gennemførelsen af disse tiltag.

30 Nævnte medlemsstat har desuden fremlagt yderligere oplysninger om den forventede udvikling i situationen for de fem byområder, der er omfattet af Kommissionens søgsmål.

31 For det første har enekommissæren for at fremme og fremskynde udformningen og iværksættelsen af de tiltag, der er nødvendige for at opfylde dommen i sag C-85/13, truffet foranstaltninger til fremskyndelse af de endnu ikke tildelte offentlige kontrakter, som skal gøre det muligt dels at bringe Castellammare del Golfo I i overensstemmelse med direktiv 91/271 i december 2026, dels at fremskynde afslutningen af de planlagte byggearbejder for Cinisi og Terrasini med ca. seks måneder.

32 Hvad for det andet angår byområdet Trappeto var byggearbejderne med henblik på tilpasning og styrkelse af dette byområdes rensningsanlæg, der blev udført for at afhjælpe tilsidesættelsen af EU-retten, blevet afsluttet, og driften af rensningsanlægget blevet overdraget til AMAP SpA den 22. december 2023, der forvalter den integrerede vandtjeneste i Ambito Territoriale Ottimale di Palermo (ATO) (den optimale regionale zone i Palermo, Italien). Den Italienske Republik har i duplikken fremlagt resultaterne af de prøvningsrapporter, der blev udført i rensningsanlægget i Trappeto i perioden fra den 23. juni til den 15. december 2023, hvoraf det fremgår, at dette rensningsanlæg nu sikrer overholdelsen af de grænser, der er fastsat i direktiv 91/271 for udledning af byspildevand til vandrecipienter, der anses for følsomme områder.

33 Hvad for det tredje angår byområdet Courmayeur blev indsamlings- og tilslutningsarbejderne i dette byområde afsluttet i december 2023, hvilket gjorde det muligt at færdiggøre kloaknettet i dette byområde. Ifølge de analyser, der blev foretaget i januar 2024, og som er vedlagt duplikken, har rensningsanlægget i nævnte byområde, som nu modtager alt spildevand herfra, vist sig at være effektivt til rensning af vand fra de sidste forbundne kloaker og overholder de grænser, der er fastsat i direktiv 91/271 for udledning af byspildevand i følsomme områder. Følgelig overholder byområdet Courmayeur direktivet, ikke alene ud fra et fysisk synspunkt med færdiggørelsen af rensningsanlægget i La Salle og kloaknettenes tilslutning hertil, men også ud fra et funktionelt synspunkt og i forhold til vandbehandlingens effektivitet. Dette byområde bør derfor udelukkes fra sagens genstand.

Domstolens bemærkninger

34 I henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF kan Kommissionen, hvis den finder, at den pågældende medlemsstat ikke har truffet de foranstaltninger, der er nødvendige for opfyldelsen af en dom fra Domstolen, indbringe sagen for Domstolen efter at have givet medlemsstaten lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger og angivet størrelsen af det faste beløb eller den tvangsbøde, som den pågældende medlemsstat skal betale, og som den under omstændighederne finder passende.

35 I det foreliggende tilfælde skal det med henblik på at afgøre, om Den Italienske Republik har vedtaget alle de foranstaltninger, der er nødvendige for at efterkomme dommen i sag C-85/13, undersøges, om medlemsstaten fuldt ud har overholdt artikel 4 og/eller 5 og artikel 10 i direktiv 91/271.

36 Hvad angår traktatbrudsproceduren i henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF er det relevante tidspunkt for bedømmelsen af, om der foreligger et sådant traktatbrud, udløbet af den frist, der er fastsat i den åbningsskrivelse, som er fremsendt i henhold til denne bestemmelse (jf. i denne retning dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).

37 Idet Kommissionen i den foreliggende sag fremsendte åbningsskrivelsen den 18. maj 2018, er det relevante tidspunkt for vurderingen af, om der foreligger et traktatbrud som nævnt i denne doms foregående præmis, udløbet af den i denne skrivelse fastsatte frist, dvs. den 18. juli 2018.

38 Hvad for det første angår byområderne Castellammare del Golfo I, Cinisi og Terrasini har Den Italienske Republik anerkendt, at der fortsat er tale om en tilsidesættelse af artikel 4, 5 og 10 i direktiv 91/271. Denne medlemsstat har således i sit svar på åbningsskrivelsen og i sine skriftlige indlæg for Domstolen anført, at de infrastrukturarbejder, der er nødvendige for at udstyre disse byområder med kloaknet og rensning af byspildevand, der er i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af disse artikler, stadig ikke var udført den 18. juli 2018. Ifølge de sidste oplysninger, som medlemsstaten har fremlagt i duplikken, vil disse tre byområder bringes i overensstemmelse inden udgangen af 2026.

39 Hvad for det andet angår byområdet Trappeto kan Den Italienske Republiks argument om, at klagepunktet om, at der fortsat foreligger et traktatbrud for så vidt angår tilsidesættelsen af artikel 5 i direktiv 91/271, ikke kan antages til realitetsbehandling med den begrundelse, at der burde have været fastsat en mængde på under 10 000 PE for dette byområde, hvilket ville have fritaget byområdet fra forpligtelsen til at overholde de i denne artikel fastsatte krav, ikke tiltrædes.

40 Hvis det inden for rammerne af den procedure, der er fastsat i artikel 260, stk. 2, TEUF, tillades en medlemsstat for første gang for Domstolen at gøre gældende, at der er sket en ændring af beregningsmetoden for den mængde, der genereres af et byområde, og som er omhandlet i den dom, hvorved traktatbruddet blev fastslået, i forhold til den metode, der lå til grund for Domstolens konstateringer i denne dom, vil dette nemlig risikere at skade den endelige karakter af den nævnte dom, som har retskraft.

41 Selv hvis et sådant argument blev godtaget, gør de nye forhold, som Den Italienske Republik har påberåbt sig, det ikke muligt at godtgøre, at den mængde, der blev genereret af byområdet Trappeto – hverken den 18. juli 2018 eller på en senere dato – var mindre end 10 000 PE, og at dette byområde derfor er fritaget for forpligtelsen til at overholde de i artikel 5 i direktiv 91/271 fastsatte krav.

42 I første række er den mængde på 7 783 PE, som de italienske myndigheder meddelte Kommissionen under den administrative procedure, ikke blevet underbygget, hvilket Den Italienske Republik har medgivet i sine skriftlige indlæg. I anden række har medlemsstaten i sit svarskrift henvist til en mængde på 8 910 PE genereret af byområdet Trappeto, som fremgår af en rapport fra regionalforsamlingen med ansvar for vand og et kort, der var vedlagt denne rapport. Den nævnte medlemsstat fremsendte således først disse nye oplysninger i forbindelse med indgivelsen af svarskriftet, den 23. oktober 2023, og dermed efter den dato, der er relevant for vurderingen af, om det foreholdte traktatbrud foreligger, nemlig den 18. juli 2018. Denne rapport er desuden ikke dateret og præciserer ikke den dato, fra hvilken faldet i den af dette byområde genererede mængde fandt sted. Den nævnte rapport omtaler i øvrigt en mængde fra byområdet Trappeto på dels 8 618 PE, dels 11 816 PE. I denne henseende har Kommissionen uden at blive modsagt af Den Italienske Republik gjort gældende, at såfremt der ikke blev taget hensyn til den ændring af

beregningsmetoden, som Den Italienske Republik har påberåbt sig, ville den mængde, som det nævnte byområde genererer, ifølge de oplysninger, som de italienske myndigheder har fremlagt, ligge på 11 816 PE.

43 Desuden fremgår det af Den Italienske Republiks skriftlige indlæg, at denne ændring af metoden til beregning af den mængde, der genereres af samme byområde, består i fra denne beregning at udelukke tilledninger fra tyndt befolkede områder og isolerede grupperinger, hvor der er koncentreret en svingende befolkning. Denne medlemsstat har imidlertid ikke forklaret grundene til denne ændring af metoden til beregning af den mængde, der genereres af et byområde som Trappeto, der er beliggende i et turistområde, hvor tyndt befolkede områder og isolerede grupperinger kan have en mærkbar økologisk indvirkning.

44 Den Italienske Republik har i øvrigt hverken hævdet eller a fortiori godtgjort, at den ved udløbet af den frist, der var fastsat i åbningsskrivelsen, dvs. den 18. juli 2018, havde afhjulpet de tilsidesættelser af forpligtelserne i henhold til artikel 5 og 10 i direktiv 91/271, der for så vidt angår byområdet Trappeto var konstateret i domskonklusionen i dommen i sag C-85/13. I denne henseende fremgår det af medlemsstatens svarskrift, at de statiske og teknisk-funktionelle prøver, der blev udført efter infrastrukturarbejderne på rensningsanlægget i Trappeto, stadig var igangværende på datoen for indgivelsen af svarskriftet, dvs. den 23. oktober 2023. Det fremgår desuden af duplikken og bilagene hertil, at byggearbejderne med henblik på tilpasning og styrkelse af dette rensningsanlæg med henblik på at afhjælpe tilsidesættelser af EU-retten først blev afsluttet i december 2023. Det skal tilføjes, at de prøvningsrapporter, der er vedlagt denne duplik, og som godtgør, at udledningerne fra dette rensningsanlæg er i overensstemmelse med de grænser, der er fastsat i direktivets artikel 5, blev udarbejdet mellem den 23. juni og den 15. december 2023. Beviserne vedrørende disse byggearbejders afslutning og prøvningsrapporterne vedrørende det nævnte rensningsanlæg ligger derfor efter den dato, der er relevant for vurderingen af, om det foreholdte traktatbrud foreligger, dvs. den 18. juli 2018, således at de ikke kan tages i betragtning i denne henseende.

45 Det følger heraf, at Den Italienske Republik ikke har godtgjort, at situationen i byområdet Trappeto var i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af artikel 5 og 10 i direktiv 91/271, på tidspunktet for udløbet af den frist, der var angivet i åbningsskrivelsen.

46 Hvad for det tredje angår byområdet Courmayeur har Den Italienske Republik i svarskriftet anerkendt, at situationen i dette byområde stadig ikke var i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af artikel 4 og 10 i direktiv 91/271. Det fremgår i denne henseende af denne medlemsstats svar på åbningsskrivelsen af 10. juli 2018 og af dens skriftlige indlæg for Domstolen, at selv om spildevandet fra fire kommuner i det nævnte byområde, nemlig La Salle, Morgex, Pré-Saint Didier og Thuile, allerede blev behandlet i det nye rensningsanlæg i La Salle kommune, var opsamlingsarbejderne med henblik på tilslutning af Courmayeur, den femte kommune i byområdet, til dette rensningsanlæg stadig igangværende og skulle være afsluttet senest den 31. december 2023. Desuden havde Kommissionen endnu ikke fået tilsendt attesterne til bekræftelse af afslutningen af byggearbejderne og analysen af spildevandet med henblik på at godtgøre, at dette anlæg fungerer korrekt. Det følger heraf, at Den Italienske Republik ikke har godtgjort, at situationen i dette byområde var i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af artikel 4 og 10 i direktiv 91/271, ved udløbet af den frist, der var fastsat i åbningsskrivelsen, dvs. den 18. juli 2018.

47 I øvrigt kan Den Italienske Republiks argument om, at den manglende overensstemmelse kun vedrører en del af den samlede mængde fra byområdet Courmayeur, nemlig 37 200 ud af i alt 60 000 PE for dette byområde, ikke tiltrædes. Dette argument bekræfter blot, at rensningen af alt byspildevand fra det nævnte byområde ikke var sikret på den relevante dato i strid med de forpligtelser, der følger af artikel 4 og 10 i direktiv 91/271.

48 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 260, stk. 1, TEUF, idet den ikke har truffet alle foranstaltninger for at efterkomme dommen i sag C-85/13.

Om de økonomiske sanktioner

Parternes argumenter

49 Idet Kommissionen er af den opfattelse, at Den Italienske Republik ikke har truffet alle de foranstaltninger, der er nødvendige til opfyldelse af dommen i sag C-85/13, har den på grundlag af artikel 260, stk. 2, TEUF foreslået at pålægge medlemsstaten at betale en tvangsbøde og et fast beløb.

50 Med henblik på fastsættelsen af størrelsen af disse økonomiske sanktioner har Kommissionen henvist til Kommissionens meddelelse 2023/C 2/01 med overskriften »Økonomiske sanktioner som led i traktatbrudsprocedurer« (EUT 2023, C 2, s. 1, herefter »2023-meddelelsen«). Denne institution har navnlig præciseret, at denne fastsættelse skal baseres på de grundlæggende kriterier, nemlig overtrædelsens grovhed, dens varighed og nødvendigheden af at sikre sanktionens afskrækkende virkning med henblik på at undgå gentagelser.

51 Hvad for det første angår overtrædelsens grovhed har Kommissionen foreslået, at koefficienten for tilsidesættelsens grovhed fastsættes til 4 på en skala fra 1-20, henset dels til betydningen af de EU-retlige regler, der er blevet tilsidesat, dels til konsekvenserne af denne overtrædelse for generelle eller individuelle interesser.

52 Hvad angår betydningen af disse regler har Kommissionen anført, at direktiv 91/271 har til formål at beskytte miljøet mod de skadelige virkninger af byspildevand og spildevand udledt af visse industrisektorer, og fastsætter kravene til opsamling og rensning af spildevand i forhold til de berørte byområders størrelse. Kravene i dette direktiv er strengere, når spildevandet udledes til områder, der er kvalificeret som »følsomme« som omhandlet i dette direktivs artikel 5, stk. 1, på grundlag af de kriterier, der er defineret i bilag II til direktivet.

53 Kommissionen har præciseret, at nærværende sag vedrører tilsidesættelsen af de forpligtelser til rensning, der er fastsat i direktiv 91/271, og navnlig i direktivets artikel 4 og 5, hvis manglende overholdelse har særligt skadelige virkninger i byområder, der udleder spildevand til følsomme områder. Rensning af italiensk byspildevand er afgørende for at bevare og forbedre kvaliteten af overfladevandområder samt vand- og landøkosystemer, der er direkte afhængige af disse vandområder, samt for at sikre gennemførelsen af de relevante EU-direktiver, navnlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT 2000, L 327, s. 1), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/2184 af 16. december 2020 om kvaliteten af drikkevand (EUT 2020, L 435, s. 1) og Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT 1992, L 206, s. 7).

54 Kommissionen har i stævningen anført, at i nærværende sag er fem byområder, der er omfattet af dommen i sag C-85/13, hvis samlede genererede mængde er på 149 069 PE, og som udleder spildevand i følsomme områder, endnu ikke er bragt i overensstemmelse med direktiv 91/271. Manglende eller utilstrækkelige rensningsanlæg til behandling af byspildevand vil kunne skade miljøet og må således betragtes som særlig alvorlige (dom af 31.5.2018, Kommissionen mod Italien, C-251/17, EU:C:2018:358, præmis 72). Desuden afhænger omfanget af skaden på miljøet i vidt omfang af antallet af byområder, der er omfattet af det pågældende traktatbrud. Et antal på fem byområder, der ikke opfylder kravene, bør således anses for at være betydeligt.

55 Hvad angår virkningerne af den manglende opfyldelse af Domstolens dom på private og offentlige interesser har Kommissionen fremhævet, at den manglende fuldstændige opfyldelse af dommen i sag C-85/13 for så vidt angår de fem byområder, der endnu ikke er i overensstemmelse med direktiv 91/271, indebærer en betydelig forureningsrisiko for miljøet og for menneskers sundhed. Denne institution har desuden henvist til en risiko for en negativ indvirkning på gennemførelsen af andre EU-direktiver, og navnlig dem, der er nævnt i denne doms præmis 53. Den ufuldstændige opfyldelse af dommen i sag C-85/13 har ligeledes en indvirkning på muligheden for at råde over tilstrækkeligt rene overfladevandområder og på rekreative og økonomiske aktiviteter.

56 Kommissionen er endvidere af den opfattelse, at der bør tages hensyn til tre skærpende omstændigheder.

57 I første række er den forpligtelse, som medlemsstaten skulle og skal overholde, nemlig opførelse af passende rensningsanlæg til behandling af byspildevand, klar. De italienske myndigheder har i øvrigt anerkendt overtrædelsen og fra afsigelsen af dommen i sag C-85/13 givet Kommissionen meddelelse om de foranstaltninger til opførelse af infrastrukturer, der blev truffet for at bringe hvert berørt byområde i overensstemmelse med denne dom.

58 I anden række er denne dom i overensstemmelse med fast retspraksis vedrørende direktiv 91/271, og der er allerede afsagt seks domme mod Den Italienske Republik for ikke at have anvendt direktivet korrekt. Der har således i årtier været en udbredt situation med manglende overholdelse af det nævnte direktiv i Italien. Den foreliggende sag er i øvrigt en af fire verserende traktatbrudssager mod denne medlemsstat, som tilsammen vedrører mere end 800 byområder.

59 I tredje række har de traktatbrud, der blev konstateret i de omhandlede byområder, stået på i mere end ni år efter afsigelsen af dommen i sag C-85/13 og i mere end 24 år efter udløbet af den frist, der er fastsat i artikel 5, stk. 2, i direktiv 91/271.

60 Som formildende omstændigheder har Kommissionen foreslået, at det først lægges til grund, at Den Italienske Republik har samarbejdet under hele den foreliggende sag, og dernæst, at der er gjort betydelige fremskridt i forbindelse med opfyldelsen af dommen i sag C-85/13.

61 Hvad for det andet angår overtrædelsens varighed har Kommissionen anført, at varighedskoefficienten i henhold til 2023-meddelelsens punkt 3.3 udtrykkes som en multiplikator på mellem 1 og 3 og beregnes med 0,10 om måneden fra datoen for afsigelse af den første dom, der fastslår traktatbruddet. I den foreliggende sag er der forløbet 109 måneder mellem den 10. april 2014, hvor dommen i sag C-85/13 blev afsagt, og den 1. juni 2023, hvor Kommissionen besluttede at anlægge sag ved Domstolen. Denne institution har derfor foreslået at fastsætte varighedskoefficienten til 3.

62 Hvad for det tredje angår nødvendigheden af at sikre sanktionens afskrækkende virkning, idet der tages hensyn til den pågældende medlemsstats betalingsevne, har Kommissionen præciseret, at denne afskrækkende virkning afspejles i en »n«-faktor, som for Den Italienske Republik er fastsat til 3,41.

63 Følgelig har Kommissionen i første række foreslået at beregne det faste beløb på grundlag af et dagligt beløb på 13 640 EUR, der fremkommer ved at multiplicere et fast beløb som omhandlet i 2023-meddelelsens punkt 4.2, der er fastsat til 1 000 EUR, med koefficienten for tilsidesættelsens grovhed på 4 og »n«-faktoren på 3,41. I henhold til denne meddelelses punkt 4.2.1 skal dette daglige faste beløb ganges med det antal dage, tilsidesættelsen har varet. Denne institution har præciseret, at Den Italienske Republik skal pålægges at betale det således opnåede faste beløb, hvis dette beløb overstiger 9 548 000 EUR, som er det faste minimumsbeløb, der er fastsat for denne medlemsstat.

64 I henhold til 2023-meddelelsens punkt 2.1 har Kommissionen desuden foreslået at afpasse det faste beløb, for så vidt som situationen i visse byområder, der er omfattet af dommen i sag C-85/13, vil komme til at opfylde dommen i løbet af sagens behandling. Institutionen er af den opfattelse, at størrelsen af det daglige faste beløb derfor bør divideres med det samlede antal PE, i forhold til hvilke direktivet fortsat tilsidesættes, henblik på at opnå den daglige reduktionskoefficient, dvs. i den foreliggende sag 0,09 EUR. Denne daglige reduktionskoefficient skal fratrækkes det faste daglige beløb for hver PE-enhed i byområderne, hvor situationen faktisk er i overensstemmelse med direktiv 91/271.

65 I anden række har Kommissionen foreslået, at tvangsbødens størrelse fastsættes til 122 760 EUR pr. dag, hvilket fremkommer ved at multiplicere grundsatsen for tvangsbøden, der er fastsat i punkt 1 i bilag I til 2023-meddelelsen, og som beløber sig til 3 000 EUR pr. dag, med koefficienten for tilsidesættelsens grovhed på 4, varighedskoefficienten på 3 og med »n«-faktoren på 3,41.

66 Kommissionen har imidlertid i overensstemmelse med meddelelsens afsnit 2.1 foreslået, at der anvendes en degressiv daglig tvangsbøde, hvis faktiske beløb beregnes hver sjette måned, idet det samlede beløb for hver af disse perioder nedsættes med en procentsats svarende til andelen af PE i de byområder, der har bragt deres kloaknet og rensning i overensstemmelse med dommen i sag C-85/13. Det påhviler Den Italienske Republik inden udløbet af hver seksmånedersperiode at meddele denne institution de beviser, der gør det muligt at fastslå, at foranstaltningerne til efterlevelse er gennemført.

67 Kommissionen er desuden af den opfattelse, at såfremt denne efterlevelse sker gradvist, skal størrelsen af den daglige tvangsbøde med henblik på at beregne den gradvise reduktion af den daglige tvangsbøde divideres med det samlede antal PE genereret af byområder, som endnu ikke opfylder dommen i sag C-85/13.

68 Den Italienske Republik, der er enig med Kommissionen i, at der er tale om en vedvarende forsinkelse i opfyldelsen af dommen i sag C-85/13, er ikke desto mindre af den opfattelse, at størrelsen af de økonomiske sanktioner, som denne institution har nedlagt påstand om, er for høj, og har fremført flere argumenter til støtte for denne konstatering.

69 For det første skal der tages hensyn til kompleksiteten af de fysiske indgreb, der skal foretages, og som indebærer bygning og anlæggelse af komplekse infrastrukturer, hvis omkostninger kan variere, samt nødvendigheden af at teste, idriftsætte og overvåge driften af de fuldførte infrastrukturer. Med henblik på disse operationer er det nødvendigt at gøre brug af offentlige udbudsprocedurer, som indebærer en høj risiko for retssager.

70 For det andet skal der tages hensyn til de italienske myndigheders loyale samarbejde med Kommissionen under hele proceduren.

71 For det tredje har Den Italienske Republik afsat betydelige økonomiske og finansielle ressourcer til at gennemføre de foranstaltninger, der er nødvendige såvel for at opfylde dommen i sag C-85/13 som for at løse tvisten mellem Den Italienske Republik og Unionen på området for byspildevand generelt. Medlemsstaten har oplyst, at den har afsat et samlet beløb på mere end 3 mia. EUR til dette formål.

72 For det fjerde har Den Italienske Republik præciseret, at den har udpeget en særlig enekommissær med ansvar for opfyldelsen af dommen i sag C-85/13 med henblik på at sætte skub i og fremskynde udformningen og gennemførelsen af de foranstaltninger, der er nødvendige med henblik på denne opfyldelse.

73 For det femte skal der tages hensyn til, at Kommissionens søgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som det vedrører byområdet Trappeto, hvor de PE, der genereres, ikke overstiger 10 000.

74 For det sjette har Den Italienske Republik præciseret, at mens dommen i sag C-85/13 vedrørte 41 byområder med en samlet mængde på 2 281 847 PE, vedrørte Kommissionens åbningsskrivelse af 18. maj 2018 14 byområder med en samlet mængde på 462 266 PE, og denne institutions søgsmål vedrører 5 byområder med en samlet mængde på 149 069 PE.

75 For det syvende skal der tages hensyn til de betydelige fremskridt, der er gjort under den foreliggende sag, med henblik på at reducere såvel det samlede antal byområder, der ikke overholder direktiv 91/271, som antallet af PE i disse byområder. I perioden fra 2014 til 2023 faldt antallet af byområder, der ikke opfyldte kravene, således med 88%, og antallet af PE, der ikke opfyldte kravene, blev reduceret med 94%. Disse tal bør desuden tilpasses for at tage hensyn til de argumenter, der er anført i denne doms præmis 26 og 27, for så vidt angår byområderne Trappeto og Courmayeur.

76 For det ottende er Den Italienske Republik af den opfattelse, at det er uhensigtsmæssigt, at Kommissionen i sit søgsmål henviser til andre traktatbrudsprocedurer, der er indledt mod Den Italienske Republik på området for byspildevand. Under alle omstændigheder fremgår det af oplysningerne vedrørende de tre andre traktatbrudssager mod denne medlemsstat, at det samlede antal på mere end 800 byområder, der tilsidesatte kravene, gradvist er blevet reduceret til et samlet antal på 622 på datoen for indgivelsen af svarskriftet.

77 Hvad for det niende angår badevandskvaliteten har Den Italienske Republik anført, at risikoen for skade kun er teoretisk og rent potentiel. I øvrigt giver oplysningerne om badevandskvaliteten i kystområderne i nærheden af byområderne Castellammare del Golfo I, Cinisi, Terrassini og Trappeto, således som de er blevet suppleret og ajourført, et andet billede af vandkvaliteten i disse områder end det, der fremgår af Kommissionens stævning, og udviser en tendens til forbedring.

78 For det tiende har Den Italienske Republik gjort gældende, at hvis Kommissionens forslag blev fulgt, ville medlemsstaten paradoksalt nok risikere at blive dømt til at betale bøder, der er væsentligt højere end dem, som Domstolen pålagde den i dom af 31. maj 2018, Kommissionen mod Italien (C-251/17, EU:C:2018:358), selv om denne dom vedrørte tilsidesættelser af direktiv 91/271 vedrørende et større antal byområder og et større samlet antal PE end i nærværende sag.

79 Den Italienske Republik har derfor anmodet om, at koefficienten for tilsidesættelsens grovhed fastsættes til et lavere niveau end det, Kommissionen har foreslået.

80 Hvad angår Kommissionens påstand om kumulativ anvendelse af et fast beløb og en tvangsbøde har Den Italienske Republik gjort gældende, at når det er sikkert eller rimeligt sandsynligt, at den pågældende medlemsstat ikke vil være i stand til at opfylde den dom, der fastslår traktatbruddet, eftersom den tidsplan, som de nationale myndigheder har fremlagt med henblik på at sikre en fuldstændig opfyldelse heraf, overskrider procedurens varighed, er forudsætningen for pålæggelse af det faste beløb, dvs. den forsømmelige medlemsstats objektive mulighed for at opfylde dommen rettidigt, ikke opfyldt. I et sådant tilfælde bør pålæggelsen af et fast beløb derfor undgås, idet tvangsbødens afskrækkende virkning allerede fuldt ud er opnået.

81 Dette er netop tilfældet i nærværende sag, hvor det er fysisk umuligt for Den Italienske Republik at sikre gennemførelsen af samtlige operationer med henblik på at opfylde dommen i sag C-85/13 inden afslutningen af proceduren i henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF ved Domstolen. Følgelig har denne medlemsstat principalt nedlagt påstand om, at der i forbindelse med denne sag pålægges en tvangsbøde og ikke et fast beløb.

82 Subsidiært har Den Italienske Republik nedlagt påstand om, at den alene tilpligtes at betale et fast beløb, som er tilstrækkeligt til at sanktionere den manglende opfyldelse af de forpligtelser, der påhviler den i henhold til EU-retten. Pålæggelsen af et fast beløb af betydelig størrelse ud over en tvangsbøde ville nemlig være uforholdsmæssig og risikere at have den modsatte virkning i forhold til den ønskede, idet det ville vanskeliggøre opfyldelsen af dommen i sag C-85/13 på grund af de alvorlige skadelige økonomiske konsekvenser, som dette ville medføre.

83 Mere subsidiært har Den Italienske Republik nedlagt påstand om, at forpligtelsen til at betale en tvangsbøde først får virkning fra udløbet af de fastsatte tidsplaner. Fastsættelsen af referencefristen for anvendelse af tvangsbøden er således omfattet af Domstolens fulde prøvelsesret.

84 Den Italienske Republik har i duplikken tilføjet, at kun tre byområder med en samlet mængde på 78 069 PE på tidspunktet for indgivelsen af denne duplik stadig ikke opfyldte dommen i sag C-85/13. Siden afsigelsen af dommen i sag C-85/13 er antallet af byområder, der tilsidesætter direktivet, således faldet med 93%, hvilket udgør en reduktion på 96,6% af den genererede mængde, der ikke opfylder kravene.

Domstolens bemærkninger

85 Indledningsvis bemærkes, at den i artikel 260, stk. 2, TEUF fastsatte procedure har til formål at tilskynde en forsømmelig medlemsstat til at opfylde en dom i en traktatbrudssag og dermed sikre den effektive anvendelse af EU-retten, og at de i bestemmelsen hjemlede foranstaltninger, nemlig tvangsbøden og faste beløb, begge har dette samme formål (dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 96 og den deri nævnte retspraksis).

86 Det følger af fast retspraksis, at anvendelsen af en tvangsbøde og et fast beløb afhænger af, hvor egnet hver enkelt er til at opfylde det mål, der forfølges, når der tages hensyn til omstændighederne i den konkrete sag, og at det herefter ikke er udelukket at anvende begge de fastsatte sanktionstyper (dom af 17.9.2015, Kommissionen mod Italien, C-367/14, EU:C:2015:611, præmis 114 og den deri nævnte retspraksis).

87 Mens pålæggelsen af en tvangsbøde må anses for særligt egnet til at tilskynde medlemsstaten til hurtigst muligt at bringe et traktatbrud til ophør, når dette, såfremt en sådan foranstaltning ikke træffes, vil have tendens til at vare ved, hviler et påbud om betaling af et fast beløb i højere grad på en vurdering af de konsekvenser, som den pågældende medlemsstats manglende opfyldelse af sine forpligtelser har på private og offentlige interesser, navnlig når traktatbruddet har varet ved i en lang periode efter den dom, hvorved det oprindeligt blev fastslået (dom af 17.9.2015, Kommissionen mod Italien, C-367/14, EU:C:2015:611, præmis 115 og den deri nævnte retspraksis).

88 Det tilkommer Domstolen i den enkelte sag og på grundlag af de konkrete omstændigheder, der er forelagt den, samt ud fra den grad af pression og prævention, den finder fornøden, at fastsætte egnede økonomiske sanktioner, navnlig for at forebygge gentagelse af tilsvarende tilsidesættelser af EU-retten (dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 97 og den deri nævnte retspraksis).

89 Kommissionens påstand binder således ikke Domstolen og udgør blot et nyttigt sammenligningsgrundlag. Ligeledes er retningslinjer som dem, der er indeholdt i Kommissionens meddelelser, ikke bindende for Domstolen, men bidrager til at sikre gennemsigtigheden, forudsigeligheden og retssikkerheden i denne institutions egne handlinger (dom af 12.3.2020, Kommissionen mod Italien (Ulovlig støtte til hotelsektoren på Sardinien), C-576/18, EU:C:2020:202, præmis 136 og den deri nævnte retspraksis).

– *Spørgsmålet, om det er muligt både at pålægge en tvangsbøde og betaling af et fast beløb*

90 Det følger af fast retspraksis, at Domstolen ved udøvelsen af sit skøn på det pågældende område har beføjelse til kumulativt at pålægge en tvangsbøde og et fast beløb (dom af 17.9.2015, Kommissionen mod Italien, C-367/14, EU:C:2015:611, præmis 116 og den deri nævnte retspraksis), og det navnlig når traktatbruddet både har varet i en lang periode og har tendens til at vare ved (jf. dom af 12.7.2005, Kommissionen mod Frankrig, C-304/02, EU:C:2005:444, præmis 82).

91 Henset til de forhold, der fremgår af denne doms præmis 38, 44 og 46, skal det fastslås, at de samme omstændigheder som dem, der er nævnt i den i foregående præmis nævnte retspraksis, kendetegner det i denne sag omhandlede traktatbrud. Den Italienske Republik kan derfor ikke med føje anfægte den kumulative anvendelse af de to økonomiske sanktioner over for den.

– *Det faste beløb*

92 Ifølge Domstolens praksis bør en domfældelse til betaling af et fast beløb og fastsættelse af den eventuelle størrelse af dette beløb i det enkelte tilfælde ske på grundlag af samtlige relevante forhold, som vedrører såvel særegenhederne ved det fastslåede traktatbrud som den holdning, der blev indtaget af den pågældende medlemsstat, efter at proceduren ifølge artikel 260 TEUF var blevet indledt. I denne forbindelse tildeler denne artikel Domstolen et vidt skøn ved afgørelsen af,

hvorvidt der bør pålægges en sådan sanktion, og i givet fald dens størrelse (dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 98 og den deri nævnte retspraksis).

93 I den foreliggende sag udgør samtlige de retlige og faktiske omstændigheder, der foranledigede Domstolen til ved dommen i sag C-85/13 at fastslå det foreholdte traktatbrud, samt de omstændigheder, at der verserer fire traktatbrudssager mod Den Italienske Republik på området for rensning af byspildevand vedrørende et samlet antal på mere end 800 byområder, og at denne medlemsstat allerede har været genstand for flere domme, der fastslår et traktatbrud i denne specifikke sektor for EU-aktion – nemlig dom af 31. maj 2018, Kommissionen mod Italien (C-251/17, EU:C:2018:358), og dem, der er omhandlet i denne doms præmis 98 – et indicium for, at den effektive imødegåelse af en fremtidig gentagelse af tilsvarende overtrædelser af EU-retten gør det nødvendigt at vedtage en afskrækkende foranstaltning, såsom pålæggelse af pligt til betaling af et fast beløb.

94 Det tilkommer Domstolen under udøvelsen af dens skønsbeføjelse at fastsætte størrelsen af det faste beløb således, at det dels er tilpasset efter omstændighederne, dels er afpasset i forhold til den begåede tilsidesættelse. Elementer såsom karakter og grovhed samt tilsidesættelsens varighed samt den pågældende medlemsstats betalingsevne er blandt de faktorer, der er relevante i denne henseende (dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 100 og 101 og den deri nævnte retspraksis).

95 Hvad for det første angår på den ene side overtrædelsens grovhed har direktiv 91/271, således som det fremgår af dets artikel 1, stk. 2, til formål at beskytte miljøet mod negative påvirkninger fra spildevandsudledninger. Manglende eller utilstrækkelige rensningsanlæg til behandling af byspildevand vil kunne skade miljøet og må således betragtes som særlig alvorligt. På den anden side afhænger omfanget af skaden på miljøet i vid udstrækning af antallet af byområder, der er berørt af det pågældende traktatbrud (dom af 31.5.2018, Kommissionen mod Italien, C-251/17, EU:C:2018:358, præmis 72 og 73 og den deri nævnte retspraksis).

96 Hvad i den foreliggende sag i første række angår byområderne Castellammare del Golfo I, Cinisi og Terrasini er det ubestridt, at de forpligtelser, der følger af artikel 4, 5 og 10 i direktiv 91/271, som fastslået i dommen i sag C-85/13, endnu ikke var blevet overholdt på tidspunktet for retsmødet for Domstolen i den foreliggende sag, dvs. den 13. november 2024.

97 Hvad i anden række angår byområdet Trappeto bemærkes, således som det fremgår af denne doms præmis 32, at byggearbejderne vedrørende rensningsanlægget i dette byområde blev afsluttet, og at driften heraf den 22. december 2023 var blevet overdraget til AMAP SpA, der forvalter den integrerede vandforsyning i Palermo. Desuden er beviset for overholdelsen af de grænser for tilledning, der er fastsat i direktiv 91/271 for perioden fra den 23. juni til den 15. december 2023, blevet fremlagt i duplikken.

98 Under disse omstændigheder må det fastslås, således som Kommissionen ligeledes medgav i retsmødet, at Den Italienske Republik den 15. december 2023 havde truffet alle de nødvendige foranstaltninger for at bringe byområdet Trappeto i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af artikel 4, 5 og 10 i direktiv 91/271, som fastslået i dommen i sag C-85/13.

99 Hvad i tredje række angår byområdet Courmayeur har Den Italienske Republik, således som det fremgår af denne doms præmis 33, i duplikken gjort gældende, at situationen i dette byområde var i overensstemmelse med direktiv 91/271, ikke alene ud fra et fysisk synspunkt med færdiggørelsen af rensningsanlægget i La Salle og kloaknettenes tilslutning hertil, men også ud fra et funktionelt synspunkt og i forhold til vandbehandlingens effektivitet. Desuden har medlemsstaten i retsmødet støttet sig på nye analyser, der er fremsendt til Kommissionen, og som bekræfter overholdelsen af de grænser for tilledning, der er fastsat i dette direktiv.

100 Når dette er sagt, har Kommissionen under dette retsmøde bestridt, at Den Italienske Republik har ført bevis for, at situationen i byområdet Courmayeur er i overensstemmelse med direktivets krav. Denne institution anførte nemlig, uden at blive modsagt af medlemsstaten, dels, at de nye oplysninger, som medlemsstaten havde fremlagt, alene vedrørte en del af dette byområde og således ikke godtgjorde, at det nævnte byområde i dets helhed var i overensstemmelse med nævnte direktiv, dels, at godkendelsesrapporten for den anden del af arbejderne med opførelse af dette anlæg og kloaknettenes tilslutning hertil, den attest for godkendelse af anlægget, der fulgte heraf, og funktionsattesten for nævnte anlæg ikke var blevet fremsendt.

101 Under disse omstændigheder må det fastslås, at Den Italienske Republik på tidspunktet for retsmødet ikke har godtgjort, at den havde truffet alle de nødvendige foranstaltninger for at bringe byområdet Courmayeur i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af artikel 4 og 10 i direktiv 91/271, som fastslået i dommen i sag C-85/13.

102 Det følger heraf, at antallet af byområder, der på denne dato ikke var i overensstemmelse med direktiv 91/271, dvs. 4, er blevet væsentligt reduceret i forhold til det samlede antal byområder, der var genstand for dommen i sag C-85/13, nemlig 41, og at skaden på miljøet følgelig er faldet i forhold til den skade, der fulgte af det oprindelige ved denne dom fastslåede traktatbrud (jf. i denne retning dom af 22.6.2016, Kommissionen mod Portugal, C-557/14, EU:C:2016:471, præmis 75). Følgelig har Den Italienske Republik i væsentlig grad reduceret den skade på miljøet, der følger af den ved dommen i sag C-85/13 fastslåede overtrædelse.

103 Ikke desto mindre er der fortsat tale om en – ganske vist mindre omfattende – skade på miljøet. Denne skade er så meget desto mere alvorlig, som alle de fire byområder, der ikke opfylder kravene, udleder deres spildevand til vandrecipienter, der anses for følsomme områder. Ved at klassificere de pågældende områder som »følsomme områder« i overensstemmelse med artikel 5, stk. 1, i direktiv 91/271 og bilag II hertil har Den Italienske Republik således anerkendt behovet for en øget miljøbeskyttelse af disse områder. En manglende rensning af byspildevand udgør imidlertid et indgreb i miljøet (jf. i denne retning dom af 17.10.2013, Kommissionen mod Belgien, C-533/11, EU:C:2013:659, præmis 55).

104 I betragtning af de risici, som den omhandlede overtrædelse, henset til den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 95, indebærer for væsentlige offentlige interesser, der er forbundet med beskyttelsen af miljøet, kan hverken kompleksiteten af de fysiske indgreb, der skal gennemføres, eller den omstændighed, såfremt det måtte være godtgjort, at risikoen for skade på badevandskvaliteten i de pågældende kystområder er teoretisk og rent potentiel, eller at kvaliteten af dette vand under alle omstændigheder udviser en tendens til forbedring, føre til en mindre streng vurdering af denne overtrædelses grovhed.

105 Som formildende omstændighed skal der i første række tages hensyn til Den Italienske Republiks samarbejde med Kommissionens tjenestegrene under hele proceduren, i anden række til de fremskridt, som denne medlemsstat har gjort i forbindelse med opfyldelsen af dommen i

sag C-85/13, i tredje række til den betydelige investeringsindsats, som nævnte medlemsstat har iværksat for at opfylde denne dom, og i fjerde række til udnævnelsen af en særlig enekommissær med henblik herpå.

106 Hvad for det andet angår overtrædelsens varighed skal der tages hensyn til perioden mellem afsigelsen af den dom, der fastslår det første traktatbrud, og det tidspunkt, hvor Domstolen vurderer de faktiske omstændigheder (jf. i denne retning dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 126 og den deri nævnte retspraksis).

107 I den foreliggende sag havde den manglende opfyldelse af dommen i sag C-85/13 på det tidspunkt, hvor Domstolen vurderede de faktiske omstændigheder, varet ca. 11 år, hvilket udgør en uforholdsmæssig lang periode, selv om der skal tages hensyn til den betydelige periode på flere år, som de nødvendige infrastrukturarbejder krævede.

108 Hvad for det tredje angår den pågældende medlemsstats betalingsevne har Kommissionen i overensstemmelse med 2023-meddelelsens punkt 3.4 og 4.2 foreslået at tage hensyn til denne medlemsstats bruttonationalprodukt (BNP) i forhold til gennemsnittet af medlemsstaternes BNP for to tredjedele af beregningen samt til dens befolkning i forhold til gennemsnittet af medlemsstaternes befolkning som et demografisk kriterium for en tredjedel af beregningen.

109 I denne henseende fremgår det af Domstolens seneste praksis, at fastlæggelsen af den berørte medlemsstats betalingsevne ikke i metoden til beregning af »n«-faktoren, der repræsenterer den pågældende medlemsstats betalingsevne i forhold til andre medlemsstaters betalingsevne, kan omfatte hensyntagen til et demografisk kriterium i henhold til den fremgangsmåde, der er fastsat i 2023-meddelelsens punkt 3.4 og 4.2 (dom af 25.4.2024, Kommissionen mod Polen (whistleblowerdirektivet), C-147/23, EU:C:2024:346, præmis 86).

110 Med henblik på at fastlægge Den Italienske Republiks betalingsevne skal der således tages udgangspunkt i dens BNP som den fremherskende faktor, og der skal tages hensyn til den seneste udvikling i dette BNP, som den så ud på tidspunktet for Domstolens undersøgelse af de faktiske omstændigheder (jf. i denne retning dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 131 og den deri nævnte retspraksis).

111 Henset til ovenstående betragtninger og i mangel af Kommissionens fastsættelse af et gyldigt kriterium for »n«-faktoren, der fastsætter Den Italienske Republiks betalingsevne, er det under hensyntagen til gennemsnittet af denne medlemsstats BNP i de seneste tre år, at størrelsen af det faste beløb skal fastsættes. Domstolen finder det passende ud fra en vurdering af sagens omstændigheder at fastsætte størrelsen af det faste beløb, som nævnte medlemsstat skal betale, til 10 mio. EUR.

– *Tvangsbøden*

112 Ifølge Domstolens faste praksis er pålæggelsen af en tvangsbøde principielt kun begrundet, for så vidt som traktatbruddet har varet ved på grund af, at en foregående dom fra Domstolen ikke er blevet opfyldt inden Domstolens undersøgelse af de faktiske omstændigheder (dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 135 og den deri nævnte retspraksis).

113 Som det fremgår af denne doms præmis 96-102, var de nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af dommen i sag C-85/13 endnu ikke fuldt ud truffet på tidspunktet for retsmødet.

114 Under disse omstændigheder udgør pålæggelsen af en tvangsbøde et passende økonomisk middel med henblik på at tilskynde denne medlemsstat til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at bringe det fastslåede traktatbrud til ophør og til at opfylde dommen i sag C-85/13 fuldt ud.

115 I denne henseende er det fast retspraksis, at denne tvangsbøde skal fastsættes under hensyn til den grad af pression, der er nødvendig for at få den pågældende medlemsstat til at ændre sin adfærd og bringe den foreholdte adfærd til ophør (dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 138 og den deri nævnte retspraksis).

116 Når Domstolen udøver sit skøn på området, tilkommer det den at fastsætte tvangsbøden således, at denne på den ene side er afpasset efter omstændighederne og på den anden side er proportional med det fastslåede traktatbrud såvel som med den pågældende medlemsstats betalingsevne (dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 139 og den deri nævnte retspraksis).

117 Ved fastsættelsen af en tvangsbødes størrelse skal der for at sikre tvangsbødens egenskab af tvangsmiddel med henblik på en ensartet og effektiv anvendelse af EU-retten principielt tages hensyn til tilsidesættelsernes grovhed, varighed og den pågældende medlemsstats betalingsevne. Ved anvendelsen af disse kriterier skal der tages særligt hensyn til de konsekvenser, som den pågældende medlemsstats manglende opfyldelse af sine forpligtelser har for offentlige og private interesser, samt til den uopsættelighed, hvormed den pågældende medlemsstat skal overholde sine forpligtelser (dom af 13.6.2024, Kommissionen mod Ungarn (Modtagelse af ansøgere om international beskyttelse II), C-123/22, EU:C:2024:493, præmis 141 og den deri nævnte retspraksis).

118 Hvad angår disse faktorer fremgår de omstændigheder, der skal tages i betragtning, bl.a. af de grunde, der er anført i denne doms præmis 96-110, vedrørende den pågældende overtrædelses grovhed og varighed såvel som Den Italienske Republiks betalingsevne.

119 Desuden skal der som en skærpende omstændighed tages hensyn til, at den fuldstændige opfyldelse af dommen i sag C-85/13 ifølge de seneste oplysninger, som Den Italienske Republik har fremlagt i duplikken, først vil ske i 2026, hvilket svarer til en forsinkelse på mellem 26 og 28 år i forhold til den dato, hvor medlemsstaterne oprindeligt skulle sikre overholdelsen af artikel 4 og/eller artikel 5 samt artikel 10 i direktiv 91/271.

120 Kommissionen har desuden foreslået Domstolen gradvist at nedsætte tvangsbøden i forhold til de fremskridt, der gøres med hensyn til opfyldelsen af dommen i sag C-85/13.

121 I denne henseende bemærkes, at selv om tvangsbøden for at sikre en fuldstændig opfyldelse af Domstolens dom bør opkræves i sin helhed, indtil medlemsstaten har truffet alle de foranstaltninger, der er nødvendige for at bringe det fastslåede traktatbrud til ophør, kan der dog i visse særlige tilfælde overvejes en sanktion, der tager hensyn til eventuelle fremskridt, som medlemsstaten gør med opfyldelsen af sine forpligtelser (dom af 31.5.2018, Kommissionen mod Italien, C-251/17, EU:C:2018:358, præmis 83 og den deri nævnte retspraksis).

122 I den foreliggende sag skal det fastslås, at efter at situationen i byområdet Trappeto blev bragt i overensstemmelse med de forpligtelser, der følger af direktiv 91/271, udgjorde antallet af PE i byområder, der ikke havde kloaknet og rensning af byspildevand i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i dette direktiv, på tidspunktet for retsmødet 137 253.

123 Henset til samtlige omstændigheder i denne sag finder Domstolen det berettiget at pålægge en degressiv tvangsbøde på 75 000 EUR pr. dag.

124 Hvad angår tvangsbødens periodicitet er den degressive bestanddel heraf i overensstemmelse med Kommissionens forslag fastsat på halvårsbasis, idet udarbejdelsen og analysen af beviserne for de pågældende byområders overholdelse af direktiv 91/271 kan kræve en vis tid, og med henblik på at tage hensyn til eventuelle fremskridt, som Den Italienske Republik har gjort. Det samlede beløb for hver af disse perioder skal således nedsættes med en procentsats svarende til den andel, der udgøres af antallet af PE i byområder, hvis systemer til opsamling og rensning af byspildevand er blevet bragt i overensstemmelse med dommen i sag C-85/13 (jf. i denne retning dom af 31.5.2018, Kommissionen mod Italien, C-251/17, EU:C:2018:358, præmis 87 og den deri nævnte retspraksis).

125 Den Italienske Republik skal derfor pålægges at betale Kommissionen en tvangsbøde på 13 687 500 EUR pr. halvårs forsinkelse med gennemførelsen af de foranstaltninger, der er nødvendige for at efterkomme dommen i sag C-85/13, regnet fra afsigelsen af nærværende dom og indtil den fuldstændige opfyldelse af dommen i sag C-85/13, idet bødens faktiske beløb skal beregnes ved udløbet af hver seksmånedersperiode ved nedsættelse af det samlede beløb vedrørende hver af disse perioder med en procentdel svarende til den andel, som udgør det antal PE i byområder, hvis kloaknet og rensning af byspildevand er blevet bragt i overensstemmelse med dommen i sag C-85/13 ved udløbet af den betragtede periode, i forhold til antallet af PE i byområder, som ikke råder over sådanne kloaknet og en sådan rensning af byspildevand på datoen for afsigelsen af nærværende dom.

Sagsomkostninger

126 Ifølge Domstolens procesreglements artikel 138, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Den Italienske Republik tilpligtes at betale sagsomkostningerne, og sidstnævnte har tabt sagen, bør det pålægges medlemsstaten at betale sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Sjette Afdeling):

1) Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 260, stk. 1, TEUF, idet den ikke har truffet alle nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af dom af 10. april 2014, Kommissionen mod Italien (C-85/13, EU:C:2014:251).

2) Den Italienske Republik pålægges at betale Europa-Kommissionen et fast beløb på 10 mio. EUR.

3) I tilfælde af, at det i punkt 1 fastslåede traktatbrud fortsat består på datoen for afsigelsen af denne dom, pålægges det Den Italienske Republik at betale Kommissionen en tvangsbøde på 13 687 500 EUR pr. halvårs forsinkelse med gennemførelsen af de foranstaltninger, der er nødvendige for at efterkomme dom af 10. april 2014, Kommissionen mod Italien (C-85/13, EU:C:2014:251), regnet fra afsigelsen af denne

dom og indtil den fuldstændige opfyldelse af dom af 10. april 2014, Kommissionen mod Italien (C-85/13, EU:C:2014:251), idet bødens faktiske beløb skal beregnes ved udløbet af hver seksmånedersperiode ved nedsættelse af det samlede beløb vedrørende hver af disse perioder med en procentdel svarende til den andel, som udgør det antal personækvivalenter i byområder, hvis kloaknet og rensning af byspildevand er blevet bragt i overensstemmelse med dom af 10. april 2014, Kommissionen mod Italien (C-85/13, EU:C:2014:251), ved udløbet af den betragtede periode, i forhold til antallet af personækvivalenter i byområder, som ikke råder over sådanne kloaknet og en sådan rensning af byspildevand på datoen for afsigelsen af denne dom.

4) **Den Italienske Republik betaler sagsomkostningerne.**

Underskrifter